

PREVENTIVNÍ PROGRAM

Školní rok 2017 - 2018

Základní škola, Chrudim, U Stadionu 756

Zpracovatel: Bc. Olga Lupoměská

Realizátor: Základní škola, Chrudim, U Stadionu 756

Ředitel školy: Mgr. Jindřich Vyhnánek

Úvod programu.....	4
1. O škole.....	4
1.1 Základní údaje.....	4
1.2 Charakteristika školy	5
1.3 Úvod k prevenci.....	6
2. Preventivní program	7
2.1 Cíle programu	7
2.2 Cíle primární prevence na škole	8
3. Personální zajištění prevence.....	8
3.1 Ředitel školy	8
3.2 Školní metodik prevence	9
3.3 Třídní učitel.....	11
3.4 Preventivní tým.....	11
4. Témata zařazovaná do vyučovacích hodin.....	12
4.1 1. stupeň	12
4.2 2. stupeň.....	12
4.3 Preventivní akce na 1. a 2. stupni	13
4.4 Metody a formy práce.....	14
5. Akce pro žáky a rodiče	14
5.1 Jednorázové akce pro žáky	14
5.2 Spolupráce s rodiči a aktivity pro rodiče	15
5.3 Další aktivity školy	15
5.4 Volnočasové aktivity pro žáky	16
6. Spolupracující organizace.....	16
6.1 Důležité kontakty.....	17
6.2 Odkazy na webové stránky s tematikou prevence	18
7. Řešení přestupků	19

8.	Evaluace programu	20
9.	Legislativní zdroje vztahující se k prevenci	21
	Zdroje	21
	Příloha: Program školy proti šikanování	22
1.	Charakteristika šikanování	22
2.	Odpovědnost školy chránit děti před šikanou	22
3.	Základní komponenty školy pro řešení šikany	23
4.	Postup řešení při výskytu šikany ve škole	24
4.1	Scénář pro obyčejnou počáteční šikanu	24
5.	Základní krizový scénář pro výbuch pokročilé šikany	25
5.1	Poplachový plán pro tzv. školní lynčování	25
5.2	Nápravná opatření	26
5.3	Spolupráce se specializovanými institucemi	27
6.	Šikana zaměřená na učitele: jak jí předcházet a jak ji řešit	28
7.	Postup školy při řešení rizikového chování žáků	31
7.1	Postup školy při výskytu nebo užití alkoholu ve škole	31
7.2	Konzumace alkoholu ve škole	32
7.3	Nález alkoholu ve škole	33
7.4	Postup školy při výskytu a konzumaci tabákových výrobků ve škole	34
7.5	Postup školy při výskytu, užití nebo distribuci návykových látek	34
7.6	Postup při řešení záškoláctví	38
7.7	Postup při neomluvené absenci	39

Úvod programu

Preventivní program patří mezi základní dokumenty v naší škole. Na jeho vypracování a především dodržování jím nastavených pravidel se podílí každý člen pedagogického sboru školy. Preventivní program obsahuje informace nejen pro učitele, ale i pro rodiče žáků a širokou veřejnost, která se se žáky školy dostává do kontaktu při každodenním styku.

Cílem preventivního programu školy je poslání vychovat pokud možno ze všech žáků bytosti, které budou prospěšné naší společnosti. Pomocí nejrůznějších preventivních akcí přiblížit žákům nástrahy, kterým by se měli nejlépe vyhnout anebo alespoň žákům ukázat jejich alternativy v podobě aktivně tráveného volného času, možnosti sportovního vyžití a podobně. Ať už ve vyučovacích hodinách nebo konkrétně zaměřených programech organizovaných buď školou, nebo externími organizacemi jim přiblížit rizika a hlavně možné následky spojené se společensky škodlivými jevy jako je užívání návykových látek, alkoholu, kouření, krádeže, vandalismus a další. V rámci preventivních programů si žáci vyzkouší, jak odolávat nabídkám drog a odmítat je a nenechat se svést k nekalým činnostem. Zároveň se dozvědí, kde mohou vyhledat pomoc, pokud se oni nebo jejich blízcí dostanou do problémů. Cíli preventivního programu je nejen odstrašující funkce, ale hlavně osvětová, kdy na žáky není vyvíjen nátlak, ale různými formami se učí, jak být lepšími. Naučí se základním morálním hodnotám i tomu, jak tyto morální hodnoty zakomponovat do svých životů, nést si je v sobě a v pozdějším věku je předávat dál svým dětem. Osvojí si vhodnou komunikaci nejen ve vrstevnických kruzích, ale i základy asertivních technik komunikace.

1. O škole

1.1 Základní údaje

Název a adresa školy	Základní škola, Chrudim, U Stadionu 756
Zřizovatel	Město Chrudim
Ředitel	Mgr. Jindřich Vyhnánek
Telefon	469 695 641
E - mail	zs.stadion@chrudim.cz

Výchovný poradce	Mgr. Olga Chaloupková
------------------	-----------------------

Telefon	469 695 656
E – mail	zs.stadion@chrudim.cz
Konzultační hodiny	úterý 10:45 – 11:45 hod., středa 7:30 – 8:30 hod.

Školní metodik prevence	Bc. Olga Lupoměská
Telefon	469 669 652
E – mail	zs.stadion@chrudim.cz
Konzultační hodiny	středa 11:50 – 12:35 hod., pátek 7:55 – 8:40 hod.

	Počet tříd	Počet žáků
1. stupeň	10	560
2. stupeň	12	
Celkem	22	

1.2 Charakteristika školy

Základní škola Chrudim, U Stadionu 756, se nachází v klidné okrajové části města, je obklopená zástavbou sídliště a rodinných domů, která tvoří část spádové oblasti školy. Vzhledem ke sportovnímu zaměření do školy dojíždí i žáci z okolních obcí. Jedná se o úplnou základní školu se všemi devíti povinnými ročníky a pěti odděleními školní družiny.

Školní areál se skládá z komplexu dvou budov spojených krytou atletickou drahou, samostatné budovy školní jídelny a školního hřiště s atletickými doskočišti na skok o tyči a skok daleký. V 1. poschodí jídelny se tradičně nachází třídy prvních a druhých ročníků. V ranních a odpoledních hodinách tyto učebny sdílí oddělení školní družiny. V komplexu propojených budov se nachází vedení školy, většina tříd 1. stupně, všechny třídy 2. stupně, odborné počítačové učebny, projekční místnost, cvičná kuchyňka, dílna pro práci s technickými materiály a dvě tělocvičny. V bezprostředním okolí školy mají žáci možnost využívat městská sportoviště jako atletický a fotbalový stadion, zimní stadion a krytý plavecký bazén.

Žáci dochází do deseti tříd na 1. stupni a do dvanácti na 2. stupni. S přechodem do šestého ročníku mají žáci možnost nastoupit do třídy se zaměřením na atletickou přípra-

vu nebo především chlapci vstoupit do třídy se sportovní skupinou zaměřenou na kopanou.

Ve škole působí 34 pedagogických pracovníků, z toho 11 netřídních, 1 výchovná poradkyně, 1 školní metodička prevence rizikového chování a dále 5 vychovatelek školní družiny. Mezi další zaměstnance školy mimo provozních patří vzhledem ke sportovnímu zaměření vedoucí trenér atletických tříd a externě docházející trenér fotbalových skupin. Vyučující tělesné výchovy mají trenérskou atletickou licenci různého stupně, tradičně bývají třídními učiteli sportovních tříd a často sami aktivně reprezentují školu na závodech.

1.3 Úvod k prevenci

Z hlediska výskytu rizikového chování, jako je zneužívání drog, šikana a jiné projevy rizikového chování, patří žáci základních škol k nejohroženější skupině. V této věkové skupině se objevují i nové rizikové jevy jako např. kyberšikana.

Z tohoto důvodu je třeba včasné zahájení primární prevence již v průběhu základní školní docházky, a to vhodnou formou přiměřenou věku cílové skupiny. Je důležité mluvit s žáky na dané téma i na neformální úrovni.

Naše škola připravila a realizuje komplexní, dlouhodobý program prevence rizikového chování, do kterého je zahrnuto co nejvíce spolupracujících složek včetně rodičů.

Program je zaměřen na všechny věkové kategorie žáků, zvláště na nejohroženější skupinu žáků ve věku 12 až 15 let.

V loňském školním roce se Rada rodičů usnesla, že se koná velké množství preventivně zaměřených akcí. Z tohoto důvodu bude v letošním školním roce jejich množství omezeno na jednu akci na ročník.

2. Preventivní program

2.1 Cíle programu

Prevence rizikového chování v působnosti naší školy je zaměřena na¹:

a) Předcházení rizikovým jevům v chování žáků:

- drogové závislosti, alkoholismus, kouření a onemocnění HIV/AIDS a další infekční onemocnění v souvislosti s užíváním návykových látek
- virtuální drogy – netolismus (počítače, video, televize, internet a gambling – patologické hráčství)
- šikanování a ubližování, kyberšikana a další rizikové formy komunikace prostřednictvím multimédií
- vandalismus a další formy násilného chování
- záškoláctví
- krádeže osobních věcí
- rasismus, xenofobie, homofobie, extremismus, antisemitismus
- kriminalita a delikvence
- závislost na politickém a náboženském extremismu
- negativní působení sekt
- sexuální rizikové chování
- rizikové sporty a rizikové chování v dopravě
- prevence úrazů a otrav

b) Rozpoznání a zajištění včasné intervence zejména v případech:

- týrání a zneužívání dětí, včetně komerčního sexuálního zneužívání dětí
- ohrožování mravní výchovy mládeže

---

¹ Strategie primární prevence 2013-2018

- poruch příjmu potravy (bulimie, anorexie)
- domácího násilí

2.2 Cíle primární prevence na škole

Dlouhodobým cílem prevence je informovanost všech žáků školy v oblasti rizikového chování a jejich systematická výuka a výchova ke zdravému životnímu stylu. Ve škole se snažíme o vytvoření dostatečného zázemí k trávení volného času v prostorách školy a podporu vlastních aktivit žáků. Snažíme se rozvíjet jejich sociální a komunikační dovednosti, které jim pomohou v krizových situacích s hledáním správného řešení. Snažíme se o začleňování méně průbojných žáků do kolektivu a o odstraňování nevhodného chování mezi žáky. Dalším cílem je zapojení celého pedagogického sboru do systému prevence a aktivní spolupráce s rodiči žáků a spolupráce s dalšími organizacemi zajišťujícími prevenci.

3. Personální zajištění prevence

3.1 Ředitel školy²

Je přímo zodpovědný za prevenci a řešení zjištěných projevů rizikových forem chování. Vytváří podmínky pro předcházení rozvoje rizikového chování zejména:

- poskytování poradenských služeb ve škole se zaměřením na primární prevenci rizikového chování, koordinace tvorby, kontrola realizace a pravidelné vyhodnocování Preventivního programu školy
- zapracování Preventivního programu školy zejména do školního řádu a vnitřního řádu
- řešení aktuálních problémů souvisejících s výskytem rizikového chování ve škole
- jmenování školního metodika prevence, pedagogického pracovníka, který má pro výkon této činnosti odborné předpoklady, kvalifikaci, případně mu zajistí podmínky ke studiu nezbytnému k výkonu specializovaných činností v oblasti prevence rizikového chování

---

² Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních, MŠMT č.j.: 21291/2010-28

- pro systematické další vzdělávání školního metodika prevence v oblasti specifické primární prevence a pro činnost školního metodika prevence
- podporu týmové spolupráce školního metodika prevence, výchovného poradce, třídních učitelů a dalších pedagogických pracovníků školy při přípravě, realizaci a vyhodnocování Preventivního programu
- spolupráci s metodikem prevence v PPP a krajským školským koordinátorem prevence

3.2 Školní metodik prevence³

Metodické a koordinační činnosti

- koordinace tvorby a kontrola realizace Preventivního programu školy
- koordinace a participace na realizaci aktivit školy zaměřených na prevenci záško-
láctví, závislostí, násilí, vandalismu, sexuálního zneužívání, zneužívání sektami,
nekrimálního a kriminálního chování, rizikových projevů sebepoškození a dal-
ších sociálně patologických jevů
- metodické vedení činnosti pedagogických pracovníků školy v oblasti prevence ri-
zиковého chování (vyhledávání problémových projevů chování, preventivní práce
s třídními kolektivy apod.), účast na pravidelných setkáváních ŠPP
- koordinace vzdělávání pedagogických pracovníků školy v oblasti prevence rizi-
kového chování
- koordinace přípravy a realizace aktivit zaměřených na zapojování multikulturních
prvků do vzdělávacího procesu a na integraci žáků/cizinců; prioritou v rámci tohoto
procesu je prevence rasismu, xenofobie a dalších jevů, které souvisí s otázkou při-
jímání kulturní a etnické odlišnosti
- koordinace spolupráce školy s orgány státní správy a samosprávy, které mají
v kompetenci problematiku prevence rizikového chování, s metodikem preventiv-
ních aktivit v poradně a s odbornými pracovišti (poradenskými, terapeutickými,
preventivními, krizovými, a dalšími zařízeními a institucemi)

---

³ Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a škol-
ských zařízeních, MŠMT č.j.: 21291/2010-28

- kontaktování odpovídajícího odborného pracoviště a participace na intervenci a následné péči v případě akutního výskytu rizikového chování
- shromažďování odborných zpráv a informací o žácích v poradenské péči specializovaných poradenských zařízení v rámci prevence rizikového chování v souladu s předpisy o ochraně osobních údajů
- vedení písemných záznamů umožňujících doložit rozsah a obsah činnosti školního metodika prevence, navržená a realizovaná opatření

Informační činnosti

- zajišťování a předávání odborných informací o problematice rizikového chování, o nabídkách programů a projektů, o metodách a formách specifické primární prevence pedagogickým pracovníkům školy
- prezentace výsledků preventivní práce školy, získávání nových odborných informací a zkušeností
- vedení a průběžné aktualizování databáze spolupracovníků školy pro oblast prevence rizikového chování (orgány státní správy a samosprávy, střediska výchovné péče, poradny, zdravotnická zařízení, Policie ČR, orgány sociální péče, nestátní organizace působící v oblasti prevence, centra krizové intervence a další zařízení, instituce i jednotliví odborníci)

Poradenské činnosti

- vyhledávání a orientační šetření žáků s rizikem či projevy rizikového chování; poskytování poradenských služeb těmto žákům a jejich zákonným zástupcům, případně zajišťování péče odpovídajícího odborného pracoviště (ve spolupráci s třídními učiteli)
- spolupráce s třídními učiteli při zachycování varovných signálů spojených s možností rozvoje rizikového chování u jednotlivých žáků a tříd
- příprava podmínek pro integraci žáků se specifickými poruchami chování ve škole a koordinace poskytování poradenských a preventivních služeb těmto žákům školou a specializovanými školskými zařízeními

3.3 Třídní učitel⁴

- spolupracuje se školním metodikem prevence při zachycování varovných signálů, podílí se na realizaci Preventivního programu a na pedagogické diagnostice žáků ve třídě
- motivuje k vytvoření vnitřních pravidel třídy, která jsou v souladu se školním řádem, a dbá na jejich důsledné dodržování, podporuje rozvoj pozitivních sociálních interakcí mezi žáky třídy
- zprostředkovává komunikaci s ostatními členy pedagogického sboru a je garantem spolupráce školy se zákonnými zástupci nezletilých žáků třídy
- získává a udržuje si přehled o osobnostních zvláštnostech žáků třídy a o jejich rodinném zázemí

3.4 Preventivní tým

- šetří rizikové chování žáků, dodržuje postupy platné v rámci legislativy
- řeší situaci s třídním kolektivem
- jedná s rodiči žáků
- jedná s Policií ČR, pedagogicko-psychologickou poradnou, orgánem sociálně-právní ochrany dětí, psychologem, dětským lékařem
- složení preventivního týmu:

Mgr. Jindřich Vyhnánek, ředitel školy (popř. jeho zástupci)

Bc. Olga Lupoměská, školní metodička prevence

Mgr. Olga Chaloupková, výchovná poradkyně

třídní učitel žáka

---

⁴ Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních, MŠMT č.j.: 21291/2010-28

4. Témata zařazovaná do vyučovacích hodin

4.1 1. stupeň

Pro první stupeň jsou tato témata zařazena v předmětech:

- prvouka
- přírodověda
- vlastivěda
- český jazyk

Témata:

Kamarádství, vztahy mezi dětmi, bezpečná cesta do školy, bezpečné chování v silničním provozu, návykové látky a jejich škodlivost, volný čas a jeho využití, mezilidské vztahy, etnické a náboženské skupiny, stres a jeho rizika, osobní nebezpečí – šikana, týrání, sexuální zneužívání, brutalita a jiné formy násilí, nebezpečí komunikace na elektronických médiích, situace hromadného ohrožení (IZS), zdravý životní styl, řešení konfliktů.

4.2 2. stupeň

Pro druhý stupeň jsou tato témata zařazena v předmětech:

- výchova k občanství
- výchova ke zdraví
- chemie
- přírodopis
- výtvarná výchova
- příprava pokrmů
- práce s technickými materiály

Témata:

Volný čas, zdravý životní styl, mezilidské vztahy, prevence šikany a agresivního chování, bezpečné užívání internetu, výchova k reprodukčnímu zdraví – lidská sexualita, problematika pohlavně přenosných onemocnění (HIV/AIDS), závislost – nikotinismus, alkohol, další drogy, zdravý způsob života – prevence poruch příjmu potravy, náročné životní situace, prevence agresivity a násilí, právní vědomí – trestní odpovědnost, xenofobní jednání, sekty, party, sebeuvědomění, vrstevnický vliv.

4.3 Preventivní akce na 1. a 2. stupni

1. – 5. ročník

- Cesta do školy, setkání s policií
- Volný čas dětí
- Dopravní výchova
- Jízda na kole
- Skrytá nebezpečí internetu

6. ročník

- Moderní je nekouřit

7. ročník

- Školní a mimoškolní šikana

8. ročník

- Závislosti a drogy

9. ročník

- Memento, Hrou proti AIDS

4.4 Metody a formy práce

Metody a formy práce, které se osvědčily:

- informace (výklad)
- besedy, přednášky
- aktivní sociální učení
- individuální přístup
- samostatná práce (referáty, ...)
- skupinová či párová práce ve třídě
- dramatická výchova, sociální hry, nácvik odmítání drog,...

5. Akce pro žáky a rodiče

5.1 Jednorázové akce pro žáky

- sběr starého papíru, léčivých bylin
- ekologické programy – EKOCENTRUM Pardubice
- besedy s cestovateli, spisovateli
- ukázky práce zásahových vozidel IZS, besedy s hasiči a policisty
- kulturní akce, koncerty, divadlo, kino
- osvětové přednášky – preventivní programy
- volba povolání na Úřadu práce Chrudim (9. ročníky)
- projektové dny
- Den naruby (žáci 9. ročníků vyučují na prvním stupni)

5.2 Spolupráce s rodiči a aktivity pro rodiče

Ve škole funguje Rada rodičů, pravidelně se schází a spolupracuje s vedením školy. Rodiče jsou na začátku školního roku na třídních schůzkách seznámeni s umístěním důležité školní dokumentace (školní řád, Preventivní program,...) na webových stránkách školy. Škola nabízí:

- konzultace s výchovnou poradkyní a metodičkou prevence
- pravidelný styk třídních učitelů s rodiči
- konzultační odpoledne pro rodiče
- dny otevřených dveří
- slavnostní zápis do prvních ročníků
- výstavky prací žáků ve třídách i prostorách školy

5.3 Další aktivity školy

O veškerém dění ve škole rodiče naleznou informace na webových stránkách školy www.zsustadionu.chrudim.cz. V prostorách školy je umístěna nástěnka s tématem prevence i schránka důvěry. Za obojí zodpovídá školní metodička prevence.

O životě školy vypovídá školní kronika, kterou vede Mgr. Radka Grofová. Dalším zdrojem informací, především pro žáky, je školní časopis vydávaný školou, občasník Pavučina.

Ve škole jsou zveřejněny konzultační hodiny pracovníků školního poradenského pracoviště, výchovné poradkyně a metodičky prevence. Žáci jsou zvyklí řešit své problémy aktuálně i mimo zmíněné konzultační hodiny.

5.4 Volnočasové aktivity pro žáky

Škola nabízí žákům možnost smysluplného trávení volného času. Z důvodu sportovního zaměření naší školy jsou mnohé aktivity cílené na aktivní trávení volného času. Škola umožňuje:

- sportovní vyžití v areálu školy – lezecká stěna, tartanová dráha, stolní tenis
- navštěvovat sportovní, umělecké kroužky i naukové kroužky
- zúčastnit se exkurzí, podzimních, zimních a jarních soustředění sportovních tříd, lyžařských výcviků, ozdravných pobytů v přírodě, poznávacích zájezdů, sportovních soutěží, školní olympiády, sportovních dnů, Dne dětí, zájezdů do divadla, kulturních akcí, Dne otevřených dveří, vystoupení pro různé příležitosti – flétničky v nemocnici,...

6. Spolupracující organizace

Škola pravidelně či příležitostně spolupracuje s dalšími organizacemi nabízejícími programy primární prevence. Jsou jimi například:

- Pedagogicko-psychologická poradna Chrudim
- Městský úřad Chrudim – odbor školství, prevence kriminality
- DDM Chrudim – kroužky, akce, přednášky
- SVP Archa – šikana, poruchy komunikace
- Médea – z.s.
- Chrudimská beseda – koncerty, kulturní pořady
- spolupráce s denním stacionářem „Jitřenka“
- hnutí Na vlastních nohou („Stonožka“)
- Policie ČR, městská policie

6.1 Důležité kontakty

Městský úřad Chrudim, Resselovo náměstí 77, Chrudim, tel: 469 657 111

Odbor sociálních věcí - vedoucí Mgr. Radka Pochobradská, 469 657 580,
radka.pochobradska@chrudim.city.cz

Oddělení sociálně-právní ochrany dětí – vedoucí: Mgr. Martina Zábranská,
469 657 556, martina.zabranska@chrudim-city.cz

Oddělení sociální prevence a pomoci – vedoucí: Mgr. Ivana Málková,
469 657 553, ivana.malkova@chrudim-city.cz

Pedagogicko-psychologická poradna, Poděbradova 842, Chrudim, tel:
469 621 187

PhDr. Irena Köhlerová, zástupce vedoucího, irena.kohlerova@ppp-pardubice.cz

PhDr. Ivana Machková, psycholog, ivana.machkova@ppp-pardubice.cz

Mgr. Ivana Sodomková, speciální pedagog, ivana.sodomkova@ppp-pardubice.cz

SVP Archa Chrudim, Školní náměstí 11, tel: 469 623 786, mobil: 721 677 279

svp.archa@archa-chrudim.cz

Policie České republiky, Krajské ředitelství policie Pardubického kraje, územní
odbor Chrudim, Všehrdovo náměstí 46, tel: 974 561 111

Městská policie Chrudim, Resselovo náměstí, tel: 469 657 826,
policie@chrudim-city.cz

Nemocnice Chrudim, Václavská 570, tel: 469 653 111

Okresní metodik prevence: Mgr. František Krampota, ped.ps.por.cz@quick.cz

Krajský školský koordinátor prevence: Mgr. Radka Černíková, 466 026 240,
radka.cernikova@pardubickykraj.cz

6.2 Odkazy na webové stránky s tematikou prevence

Společenství proti šikaně, www.sikana.org

Portál E-Bezpečí, www.e-nebezpeci.cz

Online poradna projektu E-Bezpečí, www.napisnam.cz

Národní centrum bezpečnějšího internetu, www.ncbi.cz

O drogách – portál primární prevence, www.odrogach.cz

Informační portál o ilegálních a legálních drogách, www.drogy-info.cz

Drogový informační server, www.drogy.net

Prevence rizikového chování, www.prevence-info.cz

Sdružení Linka bezpečí (116 111), www.linkabezpeci.cz

Web Minimalizace šikany, www.minimalizacesikany.cz

Internet poradna, www.internetporadna.cz

Veřejný ochránce práv, www.ochrance.cz

Amnesty International ČR, www.amnesty.cz

7. Řešení přestupků

Školní řád zakazuje žákům užívání návykových látek ve škole a vymezuje pravidla chování ve škole i zacházení se školním majetkem.

Žáci jsou se školním řádem seznámeni na začátku školního roku třídními učiteli v průběhu úvodních třídnických hodin v září a v průběžných třídnických hodinách během celého školního roku.

Škola má vypracovaný postup při výskytu šikany, při výskytu a užívání návykových látek, záškoláctví, krádeží a vandalismu.

Při výskytu žáků podezřelých ze zneužívání návykových látek či jiných nežádoucích činů, postupuje škola takto:

- individuální pohovor se žákem – dle zjištěných skutečností následuje zkontaktování zákonných zástupců, případně doporučení kontaktu s odborníky
- šetření přestupku preventivním týmem, volba vhodného potrestání
- v případě, že rodina nespolupracuje či nejeví zájem, škola kontaktuje sociální odbor, oddělení péče o dítě
- v případě závažných přestupků (dealerství aj.) škola oznámí událost Policii ČR a Orgánu sociálně-právní ochrany dětí
- škola následně dále pracuje vhodnými postupy s provinilými žáky, případně s žáky událostí poškozenými

8. Evaluace programu

Jednotlivé části programu jsou pravidelně vyhodnocovány, průběžné zprávy jsou předávány do rukou ředitele školy.

Při hodnocení jsou využívány kvantitativní metody (počty realizovaných akcí a zapojených žáků aj.) a metody kvalitativní.

Zde je významným ukazatelem dotazníková forma pro žáky a jejich hodnocení, co zažily a jak byly s akcí spokojeni. Spokojenost žáků zjišťujeme bezprostředně po uplynulé akci i s delším časovým odstupem. Do hodnocení akcí jsou zapojeni i participující vyučující. Z akcí je vyhotovována fotodokumentace, kterou zveřejňujeme na webových stránkách školy. Dalším důležitým zdrojem pro evaluaci je analýza žákovských slohových, výtvarných a dalších prací.

V evaluaci preventivního programu hrají důležitou roli informace a hodnocení od rodičů a široké veřejnosti.

Každý rok vypracovává školní metodička prevence závěrečnou zprávu, kterou předkládá vedení školy. Se zprávou je seznámen i pedagogický sbor a je součástí výroční zprávy školy.

9. Legislativní zdroje vztahující se k prevenci

Zákon č. 561/2004 Sb. (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů

Zákon 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a změně některých zákonů

Zákon č. 379/2005 Sb., k ochraně před škodami způsobenými tabákem, alkoholem, návykovými látkami

Zákon č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školách a školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů

Vyhláška 116/2011 Sb., kterou se mění vyhláška 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských zařízeních

Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních, MŠMT č.j.: 21291/2010-28

Metodický pokyn ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních, č.j.: MSMT 21149/2016

Strategie primární prevence 2013 – 2018

Zdroje

Použitá literatura

CIKLOVÁ, Kateřina. *Rizikové chování ve škole s vazbou na legislativní úpravu*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství EconomPress, 2014, 160 s. ISBN 978-80-905065-6-5

GILLERNOVÁ, Ilona; KREJČOVÁ, Lenka, a kol. *Sociální dovednosti ve škole*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2012, 248 s. ISBN 978-80-247-3472-9

KNOTOVÁ, Dana. *Školní poradenství*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2014, 264 s. ISBN 978-80-247-4502-2

Časopisy Prevence, Třídní učitel

Příloha: Program školy proti šikanování

Školní program proti šikanování vychází z následujících dokumentů:

Metodické doporučení k prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních, MŠMT č.j. 21291/2010-28.

Vyhláška MŠMT č. 72/2005 Sb. o poskytování poradenských služeb ve školských zařízeních.

Metodický pokyn Ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních č.j. 21149/2016.

1. Charakteristika šikanování

Šikanování je jakékoliv chování, jehož záměrem je ublížit, ohrozit nebo zastrašovat žáka, případně skupinu žáků. Spočívá v cílených a opakovaných fyzických a psychických útocích jedincem nebo skupinou vůči jedinci či skupině žáků, kteří se neumí nebo z nejrůznějších důvodů nemohou bránit. Zahrnuje jak fyzické útoky např. v podobě bití, vydírání, loupeží, poškozování věcí, tak i útoky slovní v podobě nadávek, pomluv, vyhrožování či ponižování. Šikana se projevuje i v nepřímé podobě jako demonstrativní přehlížení a ignorování žáka či žáků třídní nebo jinou skupinou spolužáků.

Rovněž se může realizovat prostřednictvím elektronické komunikace, jedná se o tzv. kyberšikanu. Za šikanování se nepovažuje škádlení a agrese, která nemá znaky šikanování (opakování, záměrnost atd.). Například, když se tzv. „poperou“ dva přibližně stejně silní žáci.

2. Odpovědnost školy chránit děti před šikanou

Škola má jednoznačnou odpovědnost za svoje žáky. V souladu s ustanovením § 29 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání jsou školy a školská zařízení povinny zajišťovat bezpečnost a ochranu zdraví dětí, žáků a studentů v průběhu všech vzdělávacích a souvisejících aktivit a současně vytvářet podmínky pro jejich zdravý vývoj a pro předcházení vzniku

rizikového chování. Z tohoto důvodu pedagogický pracovník šikanování mezi žáky předchází, jeho projevy neprodleně řeší a každé jeho oběti poskytne okamžitou pomoc.

Škola má ohlašovací povinnost při výskytu šikany v následujících případech:

- dojde-li v souvislosti se šikanou k jednání, které by mohlo naplňovat znaky přestupku nebo trestného činu, obrací se škola na Policii ČR. Trestní oznámení je možné podat také na státní zastupitelství
- dojde-li k šikaně v průběhu vyučování, s ním souvisejících činností anebo poskytování školských služeb, má škola povinnost tuto skutečnost oznámit zákonnému zástupci jak žáka, který byl útočníkem, tak žáka, který byl obětí
- škola ohlašuje orgánu sociálně právní ochrany dětí takové skutečnosti, které nasvědčují tomu, že dítě je v ohrožení buď proto, že ho ohrožuje někdo jiný nebo proto, že ohrožuje svým chováním samo sebe

Školní program proti šikanování je neúčinnějším způsobem, jak ochránit děti před šikanou. Zahrnuje v sobě metody řešení a další opatření zaměřená přímo na nápravu šikanování. Navazuje na všeobecnou prevenci rizikového chování ve škole a tedy na školní PP.

3. Základní komponenty školy pro řešení šikany

- zmapování situace ve škole – analýza a evaluace
- motivování pedagogů pro účinnou prevenci i řešení šikany
- společné vzdělávání a supervize všech pedagogů v oblasti prevence šikany
- ustanovení preventivního týmu (výchové komise): ředitel školy, školní metodička prevence, výchovná poradkyně a třídní učitelé
- společný postup při řešení šikanování (dva základní scénáře)
- primární prevence v třídních hodinách
- primární prevence ve výuce

- primární prevence ve školních i mimoškolních programech mimo vyučování
- ochranný režim (demokraticky vytvořený smysluplný školní řád, účinné dohledy učitelů)
- spolupráce s rodiči (seznámení s nekompromisním bojem školy proti šikaně na webových stránkách a při třídních schůzkách)
- školní poradenské služby poskytované výchovnou poradkyní a metodičkou prevence
- spolupráce se specializovanými zařízeními (PPP, SVP Archa, orgán sociálně – právní ochrany dětí, Policie ČR, speciální pedagogové, kurátoři, psychologové, pediatři)

4. Postup řešení při výskytu šikany ve škole

Školní metodička prevence po konzultaci s preventivním týmem, na podkladě kvalifikovaného odhadu stadia a formy šikanování rozhodne, zda řešení zvládne škola sama, nebo si povolá odborníka specialistu.

Z tohoto důvodu má škola vypracované dva scénáře pro řešení šikany:

První scénář je určen pro řešení počáteční obyčejné šikany. Důvodem je fakt, že těchto obyčejných počátečních šikan je nejvíce a tvoří obrovské podhoubí pro rozbujení pokročilých a neobvyklých šikan.

Druhý scénář je určený k řešení výbuchu skupinového násilí, tzv. školního lynčování. V tomto případě nelze čekat na odborníka-specialistu, protože je oběť ohrožena bezprostředně na zdraví a později je většinou nemožné případ vyšetřit. Škola proto nejprve zakročí sama, vyřeší akutní problém a později jej řeší za pomoci odborníka.

4.1 Scénář pro obyčejnou počáteční šikanu

1. odhad závažnosti onemocnění skupiny a stanovení formy šikany

2. rozhovor s informátory a oběťmi
3. nalezení vhodných svědků
4. individuální rozhovory se svědky (nepřípustné je společné vyšetřování agresorů a svědků, hrubou chybou je konfrontace oběti s agresory)
5. ochrana oběti
6. předběžná diagnóza a volba ze dvou typů rozhovoru:
  1. rozhovor s oběťmi a rozhovor s agresory (směřování k metodě usmíření)
  2. rozhovor s agresory (směřování k metodě vnějšího nátlaku)
  3. realizace vhodné metody:
    1. metoda usmíření
    2. metoda vnějšího nátlaku (výchovní pohovor nebo výchovní komise s agresorem a jeho rodiči)
    3. třídnická hodina:
      1. efekt metody usmíření
      2. oznámení potrestání agresorů
      3. rozhovor s rodiči oběti
7. třídní schůzka
8. práce s celou třídou

5. Základní krizový scénář pro výbuch pokročilé šikany

5.1 Poplachový plán pro tzv. školní lynčování

A. První (alarmující) kroky pomoci

1. zvládnutí vlastního šoku – bleskový odhad závažnosti a formy šikany
2. bezprostřední záchrana oběti, zastavení skupinového násilí

B. Příprava podmínek pro vyšetřování

1. zalarmování pedagogů na poschodí a informování vedení školy
2. zabránění domluvě na křivé skupinové výpovědi
3. pokračující pomoc oběti (přivolání lékaře)
4. oznámení na policii, paralelně – navázání kontaktu se specialistou na šikanování, informace rodičům

C. Vyšetřování

5. rozhovor s obětí a informátory
6. nalezení nejslabších článků nespolupracujících svědků
7. individuální, případně konfrontační rozhovory se svědky
8. rozhovor s agresory, případně konfrontace mezi agresory, není vhodné konfrontovat agresora (agresory) s obětí (oběťmi)

D. Léčba

9. metoda vnějšího nátlaku a změna konstelace skupiny

5.2 Nápravná opatření

1. Škola použije pro zastavení násilí agresorů běžná, ale i mimořádná nápravná opatření:
  - výchovná opatření (napomenutí a důtka třídního učitele, důtka ředitele školy)
výchovná opatření navrhuje preventivní tým a schvaluje pedagogická rada
  - snížení známky z chování
  - převedení do jiné třídy, pracovní či výchovné skupiny (je třeba individuálně posoudit efektivitu tohoto opatření, aby nedošlo k přesunutí šikany do nového

prostředí a podmínek)

- ředitel školy doporučí rodičům dobrovolné umístění dítěte do pobytového oddělení střediska výchovné péče, případně doporučí realizovat dobrovolný diagnostický pobyt žáka v diagnostickém ústavu

- ředitel školy podá návrh orgánu sociálně-právní ochrany dítěte k zahájení práce s rodinou, případně k zahájení řízení o nařízení předběžného opatření či ústavní výchovy s následným umístěním v diagnostickém ústavu

2. Dále pracujeme s agresorem (vedení k náhledu na vlastní chování, motivy apod.) i s obětí šikany. V případě potřeby doporučíme zákonnému zástupci péči dítěte v PPP, SVP nebo jiných odborníků – klinických psychologů, psychoterapeutů nebo psychiatrů, případně převedení do jiné třídy.

3. Pro nápravu situace ve skupině vždy pracujeme s celým třídním kolektivem. Je nezbytné vypořádat se i s traumaty těch, kteří přihlíželi, ale nezasáhli (mlčící většina či menšina) apod.

4. Při nápravě šikanování bude situace projednaná s rodiči agresora i oběti, vždy odděleně. Jednání s rodiči budou přítomni: vedení školy, výchovná poradkyně, metodička prevence, třídní učitel. Rodiče budou informováni o závěrech a zjištěních školy a domluví se na dalších opatřeních. Škola volí taktní přístup, všechny informace jsou důvěrné. V případě zájmu rodičů nabídne škola rodičům agresora i oběti odbornou pomoc. Kontakty jsou k dispozici u ŠMP.

5.3 Spolupráce se specializovanými institucemi

Při předcházení případům šikany a při jejich řešení spolupracuje vedení školy, školní metodička prevence, výchovná poradkyně s dalšími institucemi a orgány zejména:

- v resortu školství – s PPP, SVP, speciálně pedagogickými centry (v případě integrovaných dětí na běžných školách)

- v resortu zdravotnictví – s pediatrií a odbornými lékaři, dětskými psychology, psychiatry a zařízeními, která poskytují odbornou poradenskou a terapeutickou péči, včetně individuální a rodinné terapie

- v resortu *sociální péče* – s oddělením péče o rodinu a děti, s oddělením sociální prevence (možnost vstupovat do každého šetření, jednat s dalšími zainteresovanými stranami, s rodinou), případně s NNO specializujícími se na prevenci a řešení šikany

Při poskytování poradenských služeb, např. při intervenčních programech předem informujeme žáky, včetně jejich zákonných zástupců. Využíváme informovaný souhlas.

Výstupem práce externí odborné instituce je vždy písemná zpráva s adekvátními informacemi, aby byly pro školu informace relevantní, dohodne vždy před započítím poradenských služeb obsah a rozsah práce.

3. Dojde-li k závažnějšímu případu šikanování nebo při podezření, že šikanování naplnilo skutkovou podstatu trestného činu (provinění), ředitel školy oznámí tuto skutečnost Policii ČR.

4. Ředitel školy oznámí orgánu sociálně-právní ochrany dítěte skutečnosti, které ohrožují bezpečí a zdraví žáka. Pokud žák spáchá trestný čin (provinění), popř. opakovaně páchá přestupky, ředitel školy zahájí spolupráci s orgány sociálně-právní ochrany dítěte bez zbytečného odkladu.

6. Šikana zaměřená na učitele: jak jí předcházet a jak ji řešit

1. Šikana zaměřená na učitele ze strany žáků musí být chápána jako celostní multidimenzionální problém, který se týká všech členů školy. Není pouze výsledkem osobnostních charakteristik učitele nebo jeho sociálních či pedagogických kompetencí, jak bývá někdy interpretována. Neměla by být proto v žádném případě považována za individuální záležitost konkrétního pedagoga, kterou by si měl vyřešit sám. Odpovědnost za prevenci a řešení šikany nese vedení školy, potažmo také zřizovatel.

2. Šikana zaměřená na učitele je specifická tím, že dojde k narušení jasně definovaných rolí (učitel × žák) a žák/student se dostane do pozice větší moci než pedagog, bez ohledu na formálně vyšší moc a autoritu učitele. Tato forma šikany je tedy charakteristická tím, že strana s nižším statusem a nižší mírou formálně přidělené moci ubližuje straně s vyšším statusem a formální autoritou.

3. Šikana zaměřená na učitele se nejčastěji odehrává ve škole – ve třídách a na chodbách, nicméně může se odehrávat také mimo školu ve veřejných prostorech, v místě bydliště pedagoga nebo v kyberprostoru.

4. Je zapotřebí mít na paměti, že šikanou může trpět i vysoce zkušený a kompetentní pedagog, který dobře zná svůj předmět, ovládá třídní management a má dobré pedagogické schopnosti. Ani takový pedagog nemusí disponovat kapacitou zamezit některým šikanujícím projevům vůči sobě. Pedagog může vnímat situaci, kdy je šikanován žáky, jako stigma a pociťuje stud a selhání, což mu zároveň často brání vyhledat pomoc u kolegů, vedení školy nebo ve svém okolí. V řešení situace pak pedagoga také oslabuje obecně zažitý mylný názor, že kompetentní pedagogové problém s udržováním kontroly ve třídě nemají. Učitelé se tak mohou ocitnout v paradoxní situaci, ve které jsou činěni zodpovědnými za násilí, které je namířeno proti nim samotným. Je zapotřebí, aby škola vytvořila bezpečné prostředí a atmosféru důvěry, ve kterém bude tento druh rizika – šikana učitele – uznán a budou nastaveny mechanismy a postupy (krizový plán) k ochraně pedagogů a k účinné prevenci a řešení takového chování, se kterými budou všichni žáci, pedagogové a zákonní zástupci seznámeni.

Pravděpodobnost výskytu šikany zaměřené na učitele dále snižuje:

Prevence stojí na celoškolském přístupu, který akcentuje dobré sociální klima, připouští riziko výskytu šikany učitele ve škole, otevřeně takové chování odmítá a realizuje prevenci případně intervenci, pokud k výskytu dojde. Uvědomění si rizika a jeho deklarace může významně snížit rozvoj šikany.

Vedení školy vyjadřuje pedagogům podporu, oceňuje jejich práci, vytváří atmosféru důvěry, podporuje spolupráci v pedagogickém sboru a zastává nekonfliktní způsob řešení problémů.

Škola má jasně stanovený způsob, jakým mají pedagogové podezření na šikanu své osoby nebo kolegy, nebo oznámení o šikaně podat, komu a jak s tím bude nakládáno.

Pedagog nastavuje a uplatňuje jasná pravidla ve třídě; na konflikt nebo nerespektování reaguje včas, pracuje s pravidly v chování a používá stanovené důsledky jejich nerespektování konzistentně; vyhýbá se řešení konfliktu a konfrontací ze strany žáka před celou třídou, usměrňuje řešení na individuální konzultaci; vyhýbá se konfrontačnímu tónu.

Pedagog posiluje zapojení žáků/studentů do výuky, dává jim na výběr, činí úkoly a výuku pro žáky/studenty zajímavými, propojuje výuku s běžným životem a potřebami žáků; jeho výklad a očekávání jsou pro žáky srozumitelné, odpovídají obtížnosti, kterou mohou zvládnout apod.

Očekává úspěch u všech žáků a podporuje je, dává žákům zpětnou vazbu k tomu, co udělali dobře, staví na silných stránkách žáků.

Nezpůsobuje ponížení nebo zesměšnění žáka před třídou; při hodnocení žáka zachovává jeho důstojnost.

Všímá si změn v náladě, emocích a v chování žáků a včas na ně reaguje.

Problémy neřeší sám, ale ve spolupráci se školním poradenským pracovištěm, případně s vedením školy.

Všímá si sociálního a kooperativního chování žáků a oceňuje je; podporuje kooperaci mezi žáky a prostředím, kde se každý žák/student cítí přijatý.

Zásady při řešení šikany zaměřené na učitele

Pedagog, který čelí šikaně ze strany žáků, je v dané situaci v pozici oběti, která by neměla zůstat v situaci sama, ale měla by vyhledat pomoc ostatních. Nelze očekávat, že situaci, kterou lze klasifikovat jako šikanu, vyřeší pedagog v pozici oběti sám. Proto je zapotřebí, aby tuto skutečnost škola neočekávala a nevyžadovala. Naopak je zapotřebí, aby podporovala své pedagogy k vyhledání pomoci, zajistila bezpečí pro pedagoga a řešila vzniklou situaci se žáky, rodiči a ostatními pedagogy.

Škola musí mít připravený krizový plán, ve kterém bude specifikováno, jak se v situaci naplnění tohoto rizika zachová, jakou roli a možnosti řešení krizové situace má sám pedagog, jakou roli vedení školy, školní poradenské pracoviště apod. Plán rovněž zahrnuje pokyny pro zajištění bezpečí pro ohroženého pedagoga a žáky.

V případě bezprostředního ohrožení pedagoga žákem/žáky se pedagog řídí krizovým plánem školy. Pokud je tento plán nedostatečný, zajistí si pedagog pro sebe bezpečí (odejde ze třídy, přivolá si pomoc apod.) a požádá o spolupráci jiného kolegu nebo vedení školy pro zajištění dohledu ve třídě, případně izolaci agresora a zajištění bezpečí pro ostatní žáky ve třídě vyžaduje-li to situace.

Je zapotřebí, aby pedagog sám, jeho kolegové i vedení školy porozuměli tomu, že pedagog byl vystaven traumatickému zážitku. Tento zážitek může být bolestným i pro svědky (kolegy nebo žáky ve třídě). Je proto zapotřebí dovolit si čas na zpracování šoku, neobviňovat se, vyhledat si pro sebe sociální podporu od kolegů, přátel, rodiny, monitorovat u sebe znaky stresu, které se mohou objevit i později (např. problémy se spánkem, pozorností, úzkosti, zvýšená citlivost, nechut' k jídlu nebo naopak) a případně vyhledat pro sebe odbornou pomoc.

Šikana pedagoga bývá často spojena s šikanou mezi žáky. Škola zajistí posouzení sociálních vztahů ve třídě a na základě výsledků nastaví odpovídající řešení.

Pro třídu, ve které se šikana odehrávala, zajistí škola intervenční program k řešení šikany za účelem znovunastolení bezpečí ve třídě (jedná se o program selektivní nebo indikované primární prevence, nikoli všeobecné prevence).

Stejně jako u šikany mezi žáky i zde je potřeba, aby po takové situaci škola revidovala mechanismy a postupy (krizový plán), aby bylo zřejmé, jak zacházet s případnými podobnými situacemi v budoucnu.

V případě, že je pedagog nespokojený s řešením situace ze strany vedení školy, může se obrátit na příslušný inspektorát práce.

7. Postup školy při řešení rizikového chování žáků

Zpracováno podle Metodického doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních, č. j. 21291/2010 – 28.

7.1 Postup školy při výskytu nebo užití alkoholu ve škole

Prodej nebo podávání alkoholických nápojů osobám mladším 18 let je v ČR zakázáno. Zakázáno je rovněž osobám mladším 18 let alkohol nabízet, anebo je v konzumaci alkoholu podporovat.

Školním řádem škola stanovuje zákaz užívání alkoholu v prostorách školy v době školního vyučování i na všech akcích školou pořádaných.

Podávání alkoholických nápojů osobám mladším 18 let může být trestným činem nebo přestupkem.

7.2 Konzumace alkoholu ve škole

V případě, kdy je žák přistižen při konzumaci alkoholu v prostorách školy nebo v době školního vyučování, či v rámci akcí školou pořádaných, je primárně nutné mu v další konzumaci zabránit.

Alkohol je třeba žákovi odebrat a zajistit, aby nemohl v konzumaci pokračovat.

Podle závažnosti momentálního stavu žáka, případně dalších okolností pedagogický pracovník posoudí, jestli mu nehrozí nějaké nebezpečí.

V případě, kdy je žák pod vlivem alkoholu do té míry, že je ohrožen na zdraví a životě, zajistí škola nezbytnou pomoc a péči a volá lékařskou službu první pomoci.

Jestliže akutní nebezpečí nehrozí, postupuje pedagogický pracovník podle školního řádu školy: O události sepíše stručný záznam s vyjádřením žáka (zejména odkud, od koho má alkohol), který založí školní metodik prevence do své agendy a vyrozumí vedení školy.

V případě, že žák není schopný pokračovat ve vyučování, vyrozumí škola ihned zákonného zástupce a vyzve jej, aby si žáka vyzvedl, protože není zdravotně způsobilý k pobytu ve škole.

Jestliže není zákonný zástupce dostupný, vyrozumí škola orgán sociálně právní ochrany dítěte obce s rozšířenou působností a vyčká jeho pokynů. Škola může od orgánu sociálně-právní ochrany dítěte obce s rozšířenou působností vyžadovat pomoc.

Zákonnému zástupci ohlásí škola skutečnost, že žák konzumoval alkohol ve škole i v případě, kdy je žák schopen výuky.

Jestliže se situace opakuje, splní škola oznamovací povinnost k orgánu sociálně-právní ochrany dítěte. Oznamovacím místem je příslušný odbor obecního úřadu obce s rozšířenou působností podle místa bydliště dítěte.

V případě uživatele zájmu nebo zájmu jeho zákonných zástupců, poskytne škola potřebné informace o možnostech odborné pomoci při řešení takové situace.

Z konzumace alkoholu ve škole je třeba vyvodit opatření stanovené školním řádem. Za rizikové a protiprávní jednání je rovněž považováno navádění jiných žáků k užívání alkoholických nápojů.

V případě podezření na intoxikaci žáka může pedagogický pracovník provést orientační test na přítomnost alkoholu (dechová zkouška), ale pouze na základě předem získaného souhlasu zákonného zástupce nebo zletilého žáka s orientačním testováním žáka na přítomnost alkoholu. Pokud je výsledek testu pozitivní, postupuje pedagogický pracovník obdobným postupem, jako je uvedeno od bodu 3. O události sepíše pedagogický pracovník stručný záznam s vyjádřením žáka.

Obdobný postup zvolí pedagogický pracovník i v případě příchodu žáka do školy pod vlivem alkoholu, resp. kdy nelze prokázat, že se žák intoxikoval ve škole.

7.3 Nález alkoholu ve škole

V případě, kdy pracovníci školy naleznou v prostorách školy alkohol, postupují takto:

- Tekutinu nepodrobují žádnému testu ke zjištění jeho chemické struktury.
- O nález ihned uvědomí vedení školy.
- Nalezenou tekutinu uloží u vedení školy pro případ usvědčujícího důkazu.
- Zpracují stručný záznam o události.

V případě, kdy pracovníci školy zadrží u některého žáka alkohol, postupují takto:

- Zabavenou tekutinu nepodrobují žádnému testu ke zjištění její chemické struktury.
- O nález ihned uvědomí vedení školy.
- O nález sepíše stručný záznam, s vyjádřením žáka, u kterého byl alkohol nalezen, datum, místo a čas nález a jméno žáka. Zápis podepíše i žák, u kterého byl alkohol nalezen (nebo který jej odevzdal). V případě, že podepsat odmítá, uvede pracovník tuto skutečnost do zápisu. Zápisu a rozhovoru se žákem je přítomen ředitel školy nebo jeho zástupci. Zápis záznamu založí školní metodik prevence do své agendy.
- O nález vyrozumí zákonného zástupce žáka, a v případě, že se jedná o opakovaný nález u téhož žáka, i orgán sociálně-právní ochrany dítěte.
- V případě podezření, že alkohol obsahuje i jiné příměsi a byl nalezen u žáka, který se jím intoxikoval, předají zajištěnou tekutinu přivolanému lékaři.

7.4 Postup školy při výskytu a konzumaci tabákových výrobků ve škole

Ve vnitřních i vnějších prostorách všech typů škol je zakázáno kouřit. Kouřit zde nesmějí žádné osoby a není možné ani zřízovat kuřárny nebo místa pro kouření vyhrazená. Školním řádem je kouření v prostorách školy zakázáno a stanovena opatření za jejich porušování.

Konzumace tabákových výrobků ve škole

V případě, kdy je žák přistižen při konzumaci tabákových výrobků v prostorách školy nebo v době školního vyučování, či v rámci akcí školou pořádaných, je primárně nutné mu v další konzumaci zabránit.

Tabákový výrobek je třeba žákovi odebrat a zajistit, aby nemohl v konzumaci pokračovat.

Pedagogický pracovník dále postupuje následovně: o události sepíše stručný záznam s vyjádřením žáka, (zejména odkud, od koho má tabákový výrobek), který založí školní metodik prevence do své agendy.

V případě porušení zákazu kouření informuje třídní učitel zákonného zástupce nezletilého žáka.

V závažných případech (zejména s ohledem na věk nebo chování dítěte) a jestliže se jednání opakuje, vyrozumí škola orgán-sociálně právní ochrany obce s rozšířenou působností. Škola může od orgánu sociálně-právní ochrany obce nebo jiných subjektů vyžadovat pomoc.

Z konzumace tabákových výrobků ve škole budou vyvozená opatření stanovena školním řádem.

7.5 Postup školy při výskytu, užití nebo distribuci návykových látek

Zakázána je výroba, distribuce, přechovávání, šíření i propagace omamných a psychotropních látek (dále jen NL), a to bez ohledu na věk žáka a prostředí, ve kterém by k tomu docházelo. Zakázáno je rovněž navádění k užívání těchto látek.

Školním řádem škola stanovuje zákaz užívání NL a jejich distribuci a přechovávání. Současně stanovuje zákaz vstupu do školy pod jejich vlivem. Školním řádem stanovuje

rovněž sankce za porušení zákazu: napomenutí třídního učitele, důtka třídního učitele, důtka ředitele školy. Porušení zákazu bude vždy projednáváno na pedagogické radě za účelem hodnocení klasifikace chování žáka.

Ten, kdo se hodnověrným způsobem dozví, že jiný připravuje nebo páchá trestný čin nedovolené výroby a držení NL a jedů podle § 283 až 287 trestního zákona a spáchání nebo dokončení takového trestného činu nepřekazí, se sám vystavuje trestnímu stíhání. Překazit takový čin lze tím, že ho včas oznámí orgánům Policie ČR nebo státnímu zástupci.

Konzumace NL ve škole

V případě, kdy je žák přistižen při konzumaci NL v prostorách školy nebo v době školního vyučování, či v rámci akcí školou pořádaných, je primárně nutné mu v další konzumaci zabránit.

Návykovou látku je třeba žákovi odebrat a zajistit ji, aby nemohl v konzumaci pokračovat. O události se sepíše stručný zápis s vyjádřením žáka. Tento zápis založí školní metodik prevence a vyrozumí vedení školy.

Podle závažnosti momentálního stavu žáka, případně dalších okolností, pedagogický pracovník posoudí, jestli mu nehrozí nějaké nebezpečí.

V případě, kdy je žák pod vlivem NL do té míry, že je ohrožen na zdraví a životě, zajistí škola nezbytnou pomoc a péči a volá lékařskou službu první pomoci.

Jestliže akutní nebezpečí nehrozí, zajistí pedagogický pracovník vyjádření žáka a vyrozumí vedení školy.

V případě, že žák není schopen pokračovat ve vyučování, vyrozumí škola ihned zákonného zástupce a vyzve jej, aby si žáka vyzvedl, protože není zdravotně způsobilý k pobytu ve škole.

V případě, že žák není schopný dbát pokynů zaměstnanců školy, vyrozumí škola ihned zákonného zástupce a vyzve jej, aby si žáka vyzvedl, protože není zdravotně způsobilý k pobytu ve škole.

Jestliže není zákonný zástupce dostupný, vyrozumí škola orgán sociálně právní ochrany a vyčká jeho pokynů. Škola může od orgánu sociálně-právní ochrany obce vyžadovat pomoc.

Zákonnému zástupci ohlásí škola skutečnost, že žák konzumoval NL ve škole i v případě, kdy je žák schopen výuky (dbát pokynů pracovníků školy). Zákonný zástupce má právo se písemně vyjádřit k této skutečnosti a postupu školy.

Současně splní oznamovací povinnost k orgánu sociálně-právní ochrany dítěte. Oznamovacím místem je příslušný odbor obce s rozšířenou působností podle místa bydliště dítěte.

V případě uživatelova zájmu nebo zájmu jeho zákonných zástupců, poskytne škola informace o možnostech odborné pomoci při řešení takové situace.

Z konzumace NL ve škole je třeba vyvodit opatření stanovená školním řádem. Nicméně je nutné rozlišovat distributora od uživatele. Uživatel je nebezpečný pouze sobě, distributor všem. Distribuce je trestným činem, užívání NL je porušením školního řádu.

Navádění jiných žáků k užívání návykových látek je považováno rovněž za rizikové a protiprávní jednání.

V případě podezření na intoxikaci žáka může ve výjimečných indikovaných případech pedagogický pracovník provést orientační test na přítomnost NL (zkouška ze slin), ale pouze na základě předem získaného souhlasu zákonného zástupce, resp. žáka staršího 18 let s orientačním testováním žáka na přítomnost NL. Pokud je výsledek testu pozitivní, postupuje pedagogický pracovník obdobným postupem, jako je uvedeno od třetího odstavce. O události sepíše pedagogický pracovník stručný záznam s vyjádřením žáka.

Obdobný postup zvolí pedagogický pracovník i v případě příchodu žáka do školy pod vlivem NL, resp. kdy nelze prokázat, že se žák intoxikoval ve škole.

Distribuce NL ve škole

Distribuce NL je v České republice považována za protiprávní jednání. Je proto zakázána a může být kvalifikována jako trestný čin. Množství, které žák distribuuje, není nijak rozhodující.

Přechovávání NL je také vždy protiprávním jednáním. Množství, které u sebe žák v danou chvíli má, je rozhodující pro to, aby toto protiprávní jednání bylo blíže specifikováno buď jako přestupek nebo v případě množství většího než malého jako trestný čin, ale toto množství nemusí mít žádný vliv na kázeňský postih, který je stanovený školním řádem.

Jestliže má pracovník školy důvodné podezření, že ve škole došlo k distribuci NL, musí o této skutečnosti škola vždy vyrozumět místně příslušné oddělení Policie ČR, protože se jedná o podezření ze spáchání trestného činu.

Jestliže se tohoto jednání dopustila osoba mladší 18 let nebo bylo namířeno proti osobě mladší 18 let, vyrozumí škola také zákonného zástupce a orgán sociálně-právní ochrany obce s rozšířenou působností.

Pokud v rámci tohoto podezření zajistí pracovníci školy nějakou látku, postupují způsobem popsáním níže.

Nález NL ve škole

A. V případě, kdy pracovníci školy naleznou v prostorách školy látku, kterou považují za omamnou nebo psychotropní, postupují takto:

- Látku nepodrobují žádnému testu ke zjištění její chemické struktury.
- O nálezů ihned uvědomí vedení školy spolu s písemným záznamem
- O nálezů vyrozumí Policii ČR, která provede identifikaci a zajištění podezřelé látky.
- V případě časové překážky na straně Policie se doporučuje za přítomnosti dalšího pedagogického pracovníka vložit látku rukavicemi do obálky, napsat datum, čas a místo nálezů.

- Obálku přelepit, opatřit razítkem školy, podpisem a uložit do školního trezoru. Následně předat Policii.

B. V případě, kdy pracovníci školy zadrží u některého žáka látku, kterou považují za omamnou nebo psychotropní, postupují takto:

- Zabavenou látku nepodrobují žádnému testu ke zjištění její chemické struktury.
- O nálezů ihned uvědomí vedení školy.
- O nálezů vyrozumí Policii ČR, která provede identifikaci a zajištění podezřelé látky a informuje zákonného zástupce žáka.
- O nálezů sepíše pracovníci školy stručný zápis s vyjádřením žáka, u kterého byla látka nalezena a s uvedením data, místa a času nálezů a jména žáka. Pokud žák odmítá zápis podepsat, uvede pracovník školy tuto skutečnost do zápisu. Zápisu a rozhovoru se žákem je přítomen ředitel školy nebo jeho zástupci.
- V případě, že je látka nalezena u žáka, který se jí intoxikoval, předají látku zajištěnou výše uvedeným postupem, přivolanému lékaři. Může to usnadnit léčbu, neboť u řady jedů jsou známy protijedy. Další postup nutný k identifikaci látky pak zajistí Policie ČR.

C. V případě, kdy pracovníci školy mají podezření, že některý z žáků má nějakou NL u sebe, postupují takto:

- Jedná se o podezření ze spáchání trestného činu, respektive provinění v případě nezletilých osob, nebo přestupku, a proto řešení této situace spadá do kompetence Policie ČR.
- Bezodkladně vyrozumí Policii ČR, zkonzultují s ní další postup a informují zákonného zástupce nezletilého žáka.
- Žáka izolují od ostatních a do příjezdu Policie ČR je nutné mít ho pod dohledem. U žáka v žádném případě neprovádějí osobní prohlídku nebo prohlídku jeho věci.

7.6 Postup při řešení záškoláctví

Zákonní zástupci dětí a nezletilých žáků jsou povinni dokládat důvody nepřítomnosti žáka ve vyučování v souladu s podmínkami stanovenými školním řádem a to takto:

- Zákonný zástupce žáka je povinen omluvit nepřítomnost svého dítěte ve vyučování nejpozději do třetího dne třídnímu učiteli.
- V případě častých absencí bude třídní učitel vyžadovat potvrzení lékaře.
- V případě předem známé absence je žák povinen tuto skutečnost sdělit svému třídnímu učiteli.

7.7 Postup při neomluvené absenci

O neomluvené či zvýšené absenci informuje třídní učitel školního metodika prevence.

Neomluvenou absenci do součtu 10 hodin řeší se zákonným zástupcem žáka třídní učitel a školní metodik prevence, nebo výchovný poradce, formou pohovoru, na který je zákonný zástupce žáka pozván doporučeným dopisem. Třídní učitel projedná důvod nepřítomnosti žáka a způsob omlouvání jeho nepřítomnosti a upozorní na povinnost stanovenou zákonem.

Seznámí zákonného zástupce s možnými důsledky v případě nárůstu neomluvené absence. Provede zápis z pohovoru, do něhož uvede způsob nápravy dohodnutý se zákonným zástupcem žáka. Zákonný zástupce žáka zápis podepíše a obdrží kopii zápisu.

Při počtu neomluvených hodin nad 10 svolá ředitel školy výchovnou komisi, které se účastní ředitel školy, zákonný zástupce žáka, třídní učitel a výchovný poradce či metodik prevence. Pozvání zákonných zástupců žáka na jednání se provádí doporučeným dopisem. O průběhu jednání se provede zápis, který zúčastněné osoby podepíší.

V případě, že neomluvená absence žáka přesáhne 25 hodin, ředitel školy bezodkladně pošle oznámení o pokračujícím záškoláctví s náležitou dokumentací příslušnému orgánu sociálně-právní ochrany dětí. Tato ohlašovací povinnost vychází z platné právní úpravy.